

บทที่ 2

วิธีการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive cross-sectional survey with supplementary qualitative study) แบ่งเป็น 2 ส่วน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเชิงปริมาณเป็นแบบสอบถามให้บุคลากรทางการแพทย์ตอบด้วยตนเอง

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเชิงคุณภาพเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) ผู้ถูกกระทำ ความรุนแรงและผู้ที่เกี่ยวข้อง

ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก จะนำมาใช้สนับสนุนงานวิจัยเชิงปริมาณที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม เพื่อให้งานวิจัยมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเชิงปริมาณ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ พยาบาลวิชาชีพ พยาบาลเทคนิค พนักงานผู้ช่วยเหลือคนไข้ ที่ปฏิบัติกิจกรรมการพยาบาลในกลุ่มงานการพยาบาลของโรงพยาบาลแห่งหนึ่ง ยกเว้นหน่วยงานจ่ายฝ้ายกลาง งานซักฟอกและสำนักงานบริหารการพยาบาล ศึกษาในประชากรจำนวนทั้งหมด 594 คน

การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

1. ทบทวนวรรณกรรมและศึกษาข้อมูลเบื้องต้น โดยการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการในบุคลากรทางการแพทย์ของโรงพยาบาลแห่งหนึ่ง จำนวน 40 ครั้งใน 40 หน่วยงาน จำนวน 2-4 คน ใช้เวลาหน่วยงานละ 10 นาที เพื่อทราบข้อมูลพื้นฐาน

2. ทบทวนแบบสอบถามจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจำนวน 5 ฉบับ (ทัดดาว นิยามศ, 2545; ILO/ICN/WHO/PSI, 2003; Ontario Nurses 'Association, 1995; Elliott PP, 1997, Little L, 1999) และจัดทำข้อคำถาม โดยใช้ข้อมูลมาเป็นพื้นฐานเบื้องต้น

3. นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความตรงของเนื้อเรื่อง (content validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 6 คน และนำมาปรับปรุงแก้ไข

4. ทดลองใช้แบบสอบถามกับบุคลากรทางการแพทย์ที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ราย จากนั้นนำมาหาค่าค่าความเชื่อมั่นด้วยการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's coefficient alpha) และนำมาปรับปรุงแก้ไข
5. ใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 594 ราย
6. นำข้อมูลมาตรวจสอบและวิเคราะห์ผล
7. สัมภาษณ์เชิงลึกเพิ่มเติมเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาสนับสนุนงานวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เป็นแบบสอบถามประกอบด้วย 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ เพศ การศึกษา ตำแหน่งทางวิชาชีพ แผนกที่ปฏิบัติงาน ประเภทผู้ป่วยที่ให้บริการ และการฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดการกับความรุนแรง

ส่วนที่ 2 แบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ประสิทธิภาพการถูกกระทำ ความรุนแรงทางวาจา จำนวน 13 ข้อ

ตอนที่ 2 ประสิทธิภาพการถูกกระทำ ความรุนแรงทางร่างกาย จำนวน 16 ข้อ

ตอนที่ 3 ประสิทธิภาพการถูกคุกคามทางเพศ จำนวน 15 ข้อ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การหาความตรงของเครื่องมือ (content validity)

กระทำโดยการตรวจสอบความตรงของเนื้อเรื่อง (content validity) โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นตรวจสอบความตรงของเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้เกี่ยวกับความรุนแรงในสถานที่ทำงานจำนวน 6 คน ประกอบด้วยจิตแพทย์ 1 คน แพทย์อาชีวอนามัย 1 คน พยาบาลจิตเวช 2 คน นักกฎหมาย 1 คน และนักสังคมศาสตร์ 1 คน โดยใช้เกณฑ์ความเห็นที่สอดคล้องกันของผู้ทรงคุณวุฒิ และปรับแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิ หลังจากนั้นจึงนำคะแนนที่ได้มาคำนวณ ค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหาของผู้ทรงคุณวุฒิ (content index: CVI) ได้ค่าที่ยอมรับเท่ากับ 0.93

การหาความเที่ยงของเครื่องมือ (reliability)

กระทำโดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่ทำการศึกษา จำนวน 30 ราย นำข้อมูลที่ได้มาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นด้วยการคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบาค (Cronbach's coefficient alpha) (เพ็ญแข, 2541)

ผลของการทดลองใช้ได้ค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของแบบสอบถามอยู่ในระดับสูง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟาของแบบสอบถามผลของความรุนแรงต่อหน่วยงาน 0.75 แบบสอบถามการรับรู้ผลการถูกระทำความรุนแรง 0.85

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยติดต่อประสานงาน เพื่อเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งมีขั้นตอนการติดต่อประสานงานและดำเนินการเก็บข้อมูลดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือผ่านหัวหน้าหน่วยระบบาติวิทยา คณะแพทยศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลของกลุ่มตัวอย่างและหัวหน้ากลุ่มงานพยาบาลในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยเข้าพบหัวหน้ากลุ่มงานพยาบาลเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ ประโยชน์ที่จะได้รับการวิจัย การพิทักษ์สิทธิ คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถามและขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยจัดทำเอกสารชี้แจงวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูลแนบพร้อมทั้งแบบสอบถามเพื่อมอบให้แก่กลุ่มตัวอย่าง
3. ขอความอนุเคราะห์หัวหน้ากลุ่มงานพยาบาล แจกแบบสอบถามให้แก่กลุ่มบุคลากรทางการพยาบาลตามหน่วยงานต่าง ๆ ในโรงพยาบาล
4. ผู้วิจัยกำหนดระยะเวลาในการรับแบบสอบถามคืนภายหลังแจกแบบสอบถามแล้ว 2 สัปดาห์ เมื่อกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว โดยให้ส่งคืนหัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาล กรณีที่กลุ่มตัวอย่างส่งแบบสอบถามช้าหรือไม่ได้รับคืน ขอความร่วมมือกับหัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาล หัวหน้าหอผู้ป่วยและกลุ่มตัวอย่างในการติดตามข้อมูลอีกครั้ง
5. สัมภาษณ์เชิงลึกกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์ความรุนแรงและผู้ที่เกี่ยวข้อง จำนวน 30 ราย ด้วยวิธีการสัมภาษณ์ตามแนวคำถามที่เตรียมไว้ โดยผู้วิจัยจัดบันทึกทุกคำพูดที่กลุ่มตัวอย่างให้ข้อมูล
6. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูล โดยการประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC (Statistical Package for the Social Sciences/Personal Computer) และ โปรแกรม Stata version 7 ดังนี้

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ ตัวแปรพื้นฐานใช้สถิติเชิงพรรณนา โดยนำมาหาค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่างเช่น เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งทางวิชาชีพ แผนกที่ปฏิบัติงาน ประเภทของผู้ป่วยที่ให้บริการ การฝึกอบรมเกี่ยวกับการจัดการกับความรุนแรง ประสบการณ์การถูกระทำความรุนแรงทางวาจา ทางร่างกายและการถูกคุกคามทางเพศ

2. การหากลุ่มเสี่ยงของบุคลากรทางการแพทย์ใช้ Chi square โดยกำหนดให้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยเลือกตัวแปรที่มีค่า p-value น้อยกว่าหรือเท่ากับ 0.25 และนำตัวแปรที่ได้มาทดสอบหากลุ่มเสี่ยงของบุคลากรทางการแพทย์ใช้ logistic regression กำหนดนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยดำเนินการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างจากผู้ตอบแบบสอบถาม และมีประสบการณ์ความรุนแรงและผู้ที่เกี่ยวข้องและสมัครใจจะให้ข้อมูลเพิ่มเติม

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสัมภาษณ์เชิงลึกที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมเพิ่มเติมจากแบบสอบถาม ประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับประสบการณ์ความรุนแรงที่ได้รับ เวลาและสถานที่เกิดเหตุ บุคคลที่กระทำ ความรุนแรง สาเหตุของความรุนแรง ผลของความรุนแรง และแนวทางแก้ปัญหาพร้อมข้อเสนอแนะของผู้ประสบเหตุ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หลังจากสัมภาษณ์ ผู้วิจัยเขียนบรรยายสถานการณ์ แต่ละรายถึงข้อมูลรายละเอียด ตรวจสอบใจความที่เกี่ยวข้องกับประสบการณ์ความรุนแรง จิตเส้น ข้อความ หรือใจความสำคัญ

2. จัดกลุ่มความหมายจากข้อความหรือใจความสำคัญที่ขีดเส้นใต้ กำหนดประเด็น และเขียนอธิบายประเด็นที่ได้จากการศึกษา